

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 12 1 ● 2013

Brede orchis

Theo Baas

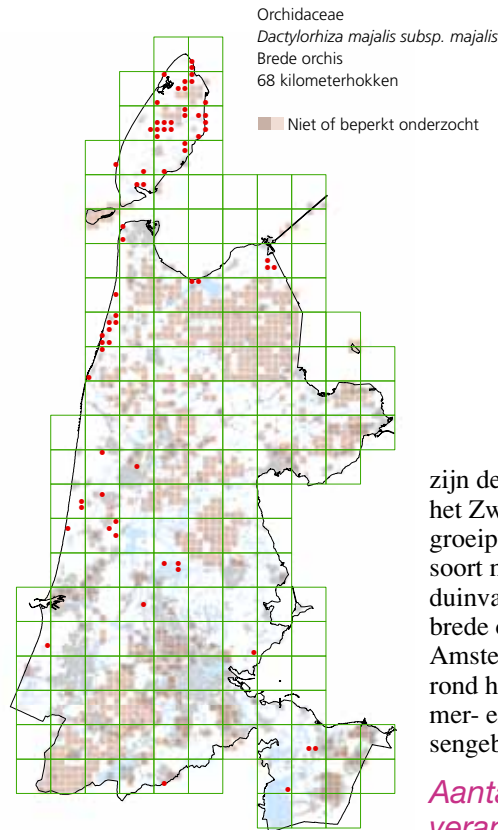
De brede orchis Dactylorhiza majalis subsp. majalis is een van de kenmerkende Noord-Hollandse soorten. Voorheen was het een van algemeenste orchideeën in Nederland, maar helaas is de soort sterk achteruitgegaan.

Brede orchis

De brede orchis en de rietorchis zijn ondersoorten van dezelfde soort, maar qua kenmerken en standplaatsen zijn beide goed te onderscheiden. De brede orchis verschilt duidelijk van de rietorchis door de meer gedrongen bloeiwijze, de bredere bladeren met gesloten, in plaats van ringvormige vlekken en de dieppaarse bloemkleur. Bovendien bloeit brede orchis aanmerkelijk vroeger dan de rietorchis, namelijk vanaf medio mei tot begin juni. De brede orchis groeit op vochtige, niet al te schrale bodems, die sterk onder invloed staan van mineraalrijk grondwater. Het is een kenmerkende soort van het zogenaamde dotterbloemhooiland. In dergelijke hooilanden kan brede orchis massaal voorkomen en vormt ze samen met soorten als dotterbloem, grote ratelaar en echte koekoeksbloem een kleurrijk geheel. Naast dotterbloemgraslanden vormen vochtige duinvalleien een belangrijke groeiplaats, vooral als die jaarlijks worden gemaaid.

Verspreiding

In Noord-Holland ligt het zwaartepunt van de verspreiding op Texel, waar de soort massaal voorkomt in weidevogelreservaten als Waal en

Burg en De Bol. Deze reservaten zijn ook befaamd vanwege het massale voorkomen van harlekijn, een zeldzame orchidee die omstreeks dezelfde tijd bloeit. Buiten Texel

● Foto: Theo Baas.

zijn de vochtige duinvalleien van het Zwanewater een belangrijke groeiplaats. Daarbuiten groeit de soort nog in enkele andere vochtige duinvalleien. Verder vinden we de brede orchis in schraallanden bij het Amstelmeer, het Robbenoordbos, rond het Alkmaardermeer, het Wormer- en Jisperveld en het Vechtplas-sengebied.

Aantallen en veranderingen

De brede orchis is in Noord Holland sterk achteruitgegaan. Halverwege de twintigste eeuw was de brede orchis nog één van de meest voorkomende orchideeën in ons land. Inmiddels is ze overal zeldzaam en is het voorkomen beperkt tot reservaten. Alleen harlekijn heeft het nog zwaarder te verduren gehad. Zowel harlekijn als de brede orchis zijn typisch soorten van het oude cultuurland waar dotterbloemgraslanden nog heel gewoon waren. Door ontwatering en kunstmest is dit type grasland vrijwel verdwenen.

Theo Baas
Postbus 222
1850 AE Heiloo
t.baas@landschapnoordholland.nl

Sponsoring Flora-atlas van Noord-Holland

Landschap Noord-Holland wil de verspreidingsgegevens van de Noord-Hollandse flora gaan samenbrengen in een flora-atlas. Die zal in de winter van 2013 worden uitgebracht. Ruim aandacht wordt besteed aan 380 soorten die kenmerkend zijn voor Noord-Holland. De beschrijving van de brede orchis is hier een voorbeeld van. U kunt die uitgave mogelijk maken door een plantensoort te sponsoren voor 100 euro, bedrijven betalen 500 euro. U doet toch mee? U krijgt daarvoor een boek en een naamsvermelding bij de soort. Ga naar <http://www.landschapnoordholland.nl/node/2986> om uw keuze te maken.